

Kokia veido kaukė tinka Jums, ar respiratorius geriau?



RESPIRATORIUS Koks yra standartinių veido kaukių efektyvumas, lyginant su respiratoriais, siekiant užkirsti kelią COVID tipo kvėpavimo takų ligoms?

VERDIKTAS

Standartinės chirurginės kaukės, (veido kaukė) yra tokios pat veiksmingos kaip respiratorinės kaukės (pvz., N95, FFP2, FFP3), siekiant užkirsti kelią sveikatos priežiūros darbuotojų infekcijai virusinių kvėpavimo takų ligų, tokių kaip gripas, protrūkiuose.

Kol kas nėra paskelbtas šių COVID-19 kaukių bandymas. Nei viena (standartinė chirurginė kaukė), nei kita respiratorinės veido kaukės (N95, FFP2, FFP3) neapsaugo nuo visų infekcijų. Abiejų tipų kaukes reikia naudoti kartu su kitomis **AAP(asmeninės apsaugos priemonės)** priemonėmis. Respiratorių kaukes rekomenduojama apsaugoti atliekant **aerzolių generuojančias procedūras (AGP)**. Šiuo metu atliekami platesni AAP priemonių, kai generuojama AGP, tyrimai.

Daugelis pasaulio tyrimų, lyginantys standartines veido kaukes su respiratoriais buvo atlikti ligoninėse. Nėra paskelbta šių tyrimų, susijusių su sunkia ūmaus respiracinio sindromo 2 koronaviruso (SARS-CoV-2) COVID-19 infekcija tyrimų pirminėje sveikatos priežiūros grandyje ir bendruomenės priežiūra. Todėl dabartinės rekomendacijos iš dalies grindžiamos netiesioginiais įrodymais, ypač iš praeities gripo, SARS ir MERS protrūkių, taip pat ekspertų nuomone, papročiais ir praktika.

Įvairių įstaigų (pvz., Anglijos visuomenės sveikatos, PSO) politikos gairėse pabrėžiamas poreikis įvertinti susidūrimo riziką ir naudoti rekomenduojamą įrangos derinį. Veido kaukė ir kita labai efektyvi AAP (akių apsauga, pirštinės, chalatas ilgomis rankovėmis) yra reikalingi, norint apsisaugoti nuo mažų ore esančių dalelių, atliekant aerzolių generuojančias procedūras (AGP), tokias kaip intubacija. Ne AGP atveju nėra įrodymų, kad respiratoriai turėtų pridėtinės vertės, palyginti su standartinėmis kaukėmis, kai abi naudojamos kartu su rekomenduojamomis platesnėmis AAP priemonėmis.

Neseniai Kinijos Cochrane centro atlikta standartinių (veido kaukė) ir respiratorių (N95 arba FFP) kaukių metaanalizė apėmė šešis RCT, iš viso 9171 dalyvių, sergančius gripu ar panašiomis ligomis (įskaitant pandemijos padermes, sezoninius A arba B gripo virusus ir zoonotinius virusus, pvz., paukščių ar kiaulių gripas). Statistiškai reikšmingų jų veiksmingumo skirtumų užkertant kelią laboratorijoje patvirtintam gripui, laboratorijoje patvirtintoms kvėpavimo takų virusinėms infekcijoms, laboratoriskai patvirtintoms kvėpavimo takų infekcijoms ir į gripą panašioms susirgimams nebuvo, **tačiau pasirodė, kad respiratoriai apsaugo nuo bakterijų kolonizacijos.**

Buvo išreikštas susirūpinimas dėl ribotų asmeninių apsaugos priemonių (AAP), teikiamų JK pirminės ir bendruomeninės sveikatos priežiūros personalui, kai kurie šeimos gydytojų kabinetai, vaistinės ir globos namai aprūpinti labai ribotai. Mūsų buvo paprašyta išsiaiškinti, kokiomis aplinkybėmis standartinės kaukės kelia sveikatos priežiūros darbuotojų užkrėtimo riziką, palyginti su respiratorių kaukėmis. Atskiroje apžvalgoje (vyksta) nagrinėjami kiti AAP aspektai.

COVID-19 skleidžiamas keturiomis priemonėmis: kontaktu (tiesiogiai arba per fomita); lašelių infekcija (užkrėsto asmens kvėpavimo takų lašai kosint ar čiaudint perduodami ant jautraus individo arba aplinkos paviršių gleivinės paviršiaus); ore (infekcinių agentų perdavimas mažose oro dalelėse, ypač atliekant tokias procedūras kaip intubacija); ir faeco-oralinis. Kosint ir čiaudint gali susidaryti aerzolio dalelės, taip pat lašeliai.

Standartinė chirurginė kaukė (apačioje), taip pat žinoma kaip skysčiams atspari chirurginė kaukė (FRSM), skirta apsaugoti nuo purslų ir lašelių, veikiančių vartotojo nosį, burną ir kvėpavimo takus. Šios vienkartinės kaukės naudojamos įvairioms procedūroms bendruomenėje, taip pat ligoninėse. Šias kaukes reikia pakeisti, kai jos sudrėksta ar yra pažeidžiamos, o tarp procedūrų jų negalima nusiimti ir kabinti ant kaklo. Apsauginės veido kaukes rekomenduojama dėvėti kartu su akių apsauga.



Restiratorius (apačioje), kurią JAV galima įsigyti kaip N95 kaukę, o JK - kaip lygiavertę FFP („filtruojanti veido dalis“) kaukę, yra naudojama siekiant užkirsti kelią vartotojui įkvėpti mažų ore esančių dalelių atliekant aerzolių generuojančias procedūras (AGP). Ji turi tvirtai priglusti prie vartotojo veido. Yra trijų kategorijų: FFP1,

FFP2 ir FFP3 suteikia aukščiausią apsaugos lygį. **Vėlgi, šią kaukę reikia dėvėti su akių apsauga.**



Svarbu tai, kad kaukės ir respiratoriai neturėtų būti laikomi vienintelėmis apsaugos priemonėmis. Kita apsauga apima rankų higieną, prijuostas ar chalatus, akinius ar veido skydus ir pirštines. Pasaulio sveikatos organizacija parengė šių daiktų technines specifikacijas, remdamasi modeliavimo metodais, naudodama ankstesnių SARS ir MERS protrūkių duomenis.

Veido kaukė ar respiratorius, dėvimi be papildomos rekomenduojamos apsaugos, bus mažiau veiksmingi. Efektyvus mokymas yra esminė bet kurios AAP programos dalis, nes teisingas dėvėjimas (apsivilkimas) ir nuėmimas (nusirengimas) yra raktas į darbuotojų apsaugą. Visų pirma reikia stengtis, kad kaukės nebūtų užterštos.

DABARTINĖS GAIRĖS

Oficialios JK gairės, išleistos 2020 m. vasario mėn. tvirtino, kad tiek standartinės veido kaukės, tiek respiratoriai apsaugo 80% nuo SARS-CoV-2, ar sezoninio gripo. Žinoma, kad SARS-CoV-2 yra labiau užkrečiama ir sunkesnė nei gripas, todėl gali būti skirtingi plitimo modeliai. Šiose rekomendacijose taip pat rekomenduota naudoti sustiprintą AGP apsaugą įtariamiesiems COVID-19 pacientams ir visuose AGP „karštuosiuose taškuose“, pavyzdžiui, intensyviosios terapijos skyriuose.

Visai neseniai (2020 m. kovo 21 d.) Anglijos visuomenės sveikata parengė rekomendacijas, kada naudoti įvairias veido kaukes ir kaip užsidėti AAP ne AGP atvejais. Šiuose dokumentuose pabrėžiama:

Prieš nuspręsdami, kurią apsaugą dėvėti, įvertinkite infekcijos rizikos lygį, ypač ar dalyvaus AGP.

Prieš dėdami įrangą, atlikite rankų higieną, nuimkite papuošalus, suriškite plaukus atgal.

Įdėkite ir nuimkite įrangą taip, kad būtų kuo mažiau užteršta

Pirmiau minėtos PSO rekomendacijos yra skirtos visoms sveikatos priežiūros įstaigoms, tačiau jos daugiausia teikiamos antrinės priežiūros (skubios pagalbos skyriuje ar stacionare). Naujausiame PSO leidinyje buvo konkrečiai nagrinėjamos bendruomenės ir namų priežiūros sąlygos ir siūlomos panašios sveikatos priežiūros darbuotojų kaukių naudojimo gairės.

Pirminės ir bendruomeninės sveikatos priežiūros įstaigos netiesiogiai yra „mažos rizikos“, o rekomendacijose nėra konkrečiai numatyta jokia situacija, kai pirminėje priežiūroje prireiktų respiratoriaus kaukės. Tačiau daugiausia kontaktų JK bus pagrindinėse ir bendruomeninėse vietose, įskaitant ne tik bendrosios praktikos, bet ir vaistines (kuriose daug žmonių lankosi su simptomais).

Verta paminėti, kad JAV Ligų kontrolės centro parengtose rekomendacijose rekomenduojama naudoti respiratorių kaukes, kai susiduriama su didele ir maža rizika, kai įtariama, kad pacientai yra labai užkrečiami ir potencialiai sunkūs, pavyzdžiui, SARS. Tačiau šios gairės greičiausiai buvo pagrįstos atsargumo principu ir tikriausiai nenumatė tiekimo trūkumo, su kuriuo šiuo metu susiduria priekinės linijos darbuotojai.

IŠVADA

Tyrimai, kuriuose buvo lyginamos įvairios kaukės, buvo apibendrinti neseniai atliktoje aukštos kokybės sistemingoje apžvalgoje, ir jie atsargiai palaiko standartinių chirurginių kaukių naudojimą ne AGP, nors empiriniai tyrimai, pagrindžiantys šią išvadą, nebuvo atlikti COVID-19 populiacijoje ir tik vienas buvo bendruomenės aplinkoje. Iš literatūros aišku, kad kaukės yra tik viena sudėtingos intervencijos sudedamoji dalis, kuri taip pat turi apimti akių apsaugą, chalatus, elgesio priemones, padedančias tinkamai nusirengti ir nusivilkti, ir bendrąsias infekcijos kontrolės priemones.

Parengta pagal:

The Centre for Evidence-Based Medicine

University of Oxford & CEBM

REFERENCES

1. Official Guidance. COVID-19: Guidance for infection prevention and control in healthcare settings. Version 1.0.: Department of Health and Social Care (DHSC), Public Health Wales (PHW), Public Health Agency (PHA) Northern Ireland, Health Protection Scotland (HPS) and Public Health England 2020. Accessed 21.3.20 https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/874316/Infection_prevention_and_control_guidance_for_pandemic.
2. Ong SWX, Tan YK, Chia PY, et al. Air, surface environmental, and personal protective equipment contamination by severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2) from a symptomatic patient. *Jama* 2020
3. van Doremalen N, Bushmaker T, Morris DH, et al. Aerosol and Surface Stability of SARS-CoV-2 as Compared with SARS-CoV-1. *New England Journal of Medicine* 2020